

Zakres informacji:**Postawa prawna**

- **ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych** (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.);
- **ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów** (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1297);
- **ustawa z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”** (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 1329);
- **ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci** (t.j. Dz.U. z 2019 poz. 2407 ze zm.);
- **ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 877 ze zm.);
- akty wykonawcze do powołanych wyżej ustaw;

- I. **Pobieranie, składanie wniosków, zaświadczeń, oświadczeń, terminy, okresy składania, rozpatrywania wniosków i wypłaty świadczeń** – strona od 3 do 5;
- II. **Dokumenty wymagane do wniosków o ustalenie prawa do świadczeń** – strona od 6 do 7;14; od 20 do 21;
- III. **Wybrane przepisy, które mają zastosowanie do przyznawania świadczeń – podstawowe definicje, kryteria** – strona od 7 do 11;
- IV. **Świadczenia uzależnione od dochodu rodziny – rodzaje, przesłanki do przyznania świadczeń oraz przesłanki negatywne:**
 1. **Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego** – strona od 11 do 12,12
 2. **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka** – strona 12;
 3. **Specjalny zasiłek opiekuńczy** – strona 13;
 4. **Świadczenia dla osób uprawnionych do alimentów** – strona od 13 do 15;
- V. **Świadczenia, które nie są uzależnione od dochodu:**
 1. **Świadczenie rodzicielskie** – strona od 15 do 16;
 2. **Zasiłek pielęgnacyjny** – strona 17;
 3. **Świadczenie pielęgnacyjne** – strona od 17 do 18;
 4. **Zasiłek dla opiekuna** – strona 19;
 5. **Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia** – strona od 19 do 20; **4.000 zł.**
 6. **Świadczenie wychowawcze** – strona od 20 do 21; **500+**

- VI. Prawo do świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami oraz cudzoziemców – strona od 21 do 24;**
- VII. Pouczenia, oświadczenie, dodatkowe informacje – strona od 24 do 25;**
- VIII. Wysokość kwot świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego – strona 26;**
- IX. Rodzaje świadczeń w zależności od sytuacji i potrzeb rodziny – strona 27;**

I. Pobieranie, składanie wniosków, zaświadczeń, oświadczeń, terminy, okresy składania, rozpatrywania wniosków i wypłaty świadczeń.

Pobieranie i składanie formularzy wniosków, zaświadczeń, oświadczeń.

Formularze wniosków oraz obowiązujących zaświadczeń i oświadczeń do pobrania: w Wydziale Świadczeń Rodziny Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Wojska Polskiego 65, w filii Urzędu Miasta w Fordonie przy ul. E. Gierczak 6 lub ze stron internetowych <http://www.bip.um.bydgoszcz.pl/>, www.bydgoszcz/swiadczenia/

Składanie wniosków wraz z wymaganymi załącznikami w ramach realizowanych przez Wydział zadań wynikających z ww. ustaw:

- osobiście lub za pośrednictwem operatora pocztowego w Wydziale Świadczeń Rodziny Urzędu Miasta Bydgoszczy przy ul. Wojska Polskiego 65
- **DROGĄ ELEKTRONICZNĄ** –
 - za pomocą systemu teleinformatycznego utworzonego przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej platformy **Emp@tia** – empatia.mrpips.gov.pl o **wszystkie świadczenia**;
 - za pomocą bankowości elektronicznej, **PUE ZUS, ePUAP**– o świadczenie wychowawcze tzw. „500 plus”.

Wniosek i załączniki do wniosku składane za pomocą systemu teleinformatycznego opatruje się:

- bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo
- podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP (Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej).
- za pomocą **Platformy Usług Elektronicznych ZUS**, bezpośrednio po zalogowaniu na koncie użytkownika;
- przy użyciu **bankowości elektronicznej**, bezpośrednio po zalogowaniu na koncie bankowym.

Jeżeli wnioskodawca nie może złożyć w formie dokumentu elektronicznego zaświadczenia wymaganego do potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu niezbędnego w postępowaniu w sprawie o świadczenia może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, po uwierzytelnieniu jej bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

Terminy składania wniosków:

OD 1 LIPCA br. MOŻNA SKŁADAĆ WNIOSKI WYŁĄCZNIE ELEKTRONICZNIE O:

- świadczenia rodzinne,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

OD 1 SIERPANIA br. MOŻNA SKŁADAĆ WNIOSKI DROGĄ TRADYCYJNĄ O:

- świadczenia rodzinne,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

OD 1 LUTEGO 2021 r. MOŻNA SKŁADAĆ WNIOSKI WYŁĄCZNIE ELEKTRONICZNIE

- świadczenie wychowawcze **500+**

OD 1 KWIETNIA 2021 br. MOŻNA SKŁADAĆ WNIOSKI DROGĄ TRADYCYJNĄ:

- świadczenie wychowawcze **500+**

OKRESY ZASIŁKOWE / ŚWIADCZENIOWE:

- świadczeń rodzinnych – od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego,
- fundusz alimentacyjny – od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego,
- świadczenie wychowawcze **500+** – od 1 czerwca do 31 maja następnego roku kalendarzowego;

Okresy rozpatrywania wniosków i wypłacania przyznanych świadczeń ustalanych na okres świadczeniowy/zasiłkowy :

- świadczeń rodzinnych

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia rodzinne na nowy okres zasiłkowy złoży wniosek wraz z wymaganymi dokumentami:

- **do dnia 31 sierpnia**, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz wypłata przysługujących świadczeń następuje do dnia 30 listopada,
- **od dnia 1 września do dnia 31 października**, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz **wypłata** przysługujących świadczeń następuje do dnia 31 grudnia,
- w okresie **od dnia 1 listopada do dnia 31 grudnia danego roku**, ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz **wypłata** przysługujących świadczeń następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Jeśli wnioskodawca złoży kompletny i prawidłowo wypełniony wniosek na kolejny okres :

- **w terminie do 31 sierpnia**, przyznanie i wypłata świadczenia za październik nastąpi do 31 października tego roku,
- **we wrześniu** spowoduje, że ustalenie prawa do świadczenia i jego wypłata za październik i listopad nastąpi nie później niż do 30 listopada danego roku,
- **w październiku**, przyznanie i wypłata świadczenia za październik, listopad i grudzień nastąpi nie później niż do 31 grudnia tego roku,
- **w listopadzie**, ustalenie prawa do świadczenia oraz wypłata świadczeń przysługujących od miesiąca złożenia wniosku, następuje do dnia 31 stycznia następnego roku,
- **w okresie od 1 grudnia do 31 stycznia**, ustalenie prawa do świadczenia oraz wypłata świadczeń przysługujących od miesiąca złożenia wniosku, następuje do ostatniego dnia lutego następnego roku.

- świadczeń wychowawczych **500+**

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie na kolejny okres złoży wniosek wraz z kompletem dokumentów :

- **do dnia 30 kwietnia 2021 r.**, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata przysługującego świadczenia nastąpi do dnia 30 czerwca tego roku.
- **w maju 2021 r.**, ustalenie i wypłata świadczenia wychowawczego nastąpi do dnia 31 lipca tego roku.
- **w czerwcu 2021 r.**, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata nastąpi do dnia 31 sierpnia tego roku.
- **w lipcu 2021r.**, ustalenie prawa i wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 30 września tego roku.
- **w sierpniu 2021r.**, ustalenie i wypłata przysługującego świadczenia wychowawczego następuje do dnia 31 października danego roku.

Prawo do świadczeń na wnioski złożone w trakcie okresu zasiłkowego / świadczeniowego z pominięciem w/w terminów ustalane jest od miesiąca wpływu wniosku.

Zasady ustalania okresu przysługiwania prawa do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności

- świadczenia rodzinne
 - 1) **dodatek do zasiłku rodzinnego** z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
 - 2) **świadczenia opiekuńcze**:
 - **specjalny zasiłek opiekuńczy**;
 - **zasiłek pielęgnacyjny**;
 - **świadczenie pielęgnacyjne**.

Jeżeli wniosek o ustalenie prawa do ww. świadczeń zostanie złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

W przypadku złożenia wniosku o ustalenie prawa do ww. świadczeń po upływie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do tych świadczeń ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek w tej sprawie.

Prawo do świadczeń rodzinnych: dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego ustala się na okres zasiłkowy, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do tych świadczeń ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż do końca okresu zasiłkowego.

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego ustala się na czas nieokreślony, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do tych świadczeń ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

W przypadku utraty ważności orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności i **uzyskania ponownego orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, stanowiącego kontynuację poprzedniego orzeczenia**, prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustala się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął termin ważności poprzedniego orzeczenia, jeżeli osoba złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminie 3 miesięcy od dnia ponownego wydania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Szczególne zasady ustalania okresu przysługiwania prawa do świadczenia wychowawczego 500+

- **jeżeli w okresie 3 miesięcy**, licząc od dnia urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, prawo to ustala się od miesiąca odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka do końca okresu.*

- **jeżeli w terminie 3 miesięcy** od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, którym zostało przyznane świadczenie wychowawcze, drugi rodzic, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się, począwszy od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, nie wcześniej jednak niż od pierwszego dnia miesiąca następującego po ostatnim miesiącu, za który zmarłemu rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka wypłacono ostatnie świadczenie wychowawcze.*

- **jeżeli w terminie 3 miesięcy** od dnia śmierci rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka, z wniosku których toczyło się postępowanie o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego i postępowanie to nie zostało zakończone, drugi rodzic, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na dane dziecko, prawo to ustala się drugiemu rodzicowi, opiekunowi prawnemu dziecka albo opiekunowi faktycznemu dziecka, przyjmując za datę złożenia wniosku datę złożenia wniosku przez zmarłego rodzica, opiekuna prawnego dziecka albo opiekuna faktycznego dziecka.*

* Wyżej wskazane terminy dotyczą dzieci urodzonych, objętych opieką lub przysposobionych, a także zgonów po dniu 30.06.2019 r.

II. Dokumenty wymagane do wniosków o ustalenie prawa do świadczeń

- świadczenia rodzinne
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Postępowanie w sprawie o przyznanie określonego świadczenia wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do tego świadczenia, złożonego wraz z wymaganymi dokumentami a w szczególności:

- oświadczenia wnioskodawcy o dochodach członków rodziny osiągniętych w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy, innych niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych ,
- zaświadczenia właściwego organu gminy, nakazu płatniczego albo oświadczenia o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;
- umowy dzierżawy, w przypadku oddania części lub całości znajdującego się w posiadaniu rodziny gospodarstwa rolnego w dzierżawę, na podstawie umowy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, albo oddania gospodarstwa rolnego w dzierżawę w związku z pobieraniem renty określonej w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej;
- przekazów lub przelewów pieniężnych dokumentujących wysokość zapłaconych alimentów, jeżeli członkowie rodziny są zobowiązani wyrokiem sądu, ugodą sądową lub ugodą zawartą przed mediatorem lub innym tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do ich płacenia na rzecz osoby spoza rodziny;
- w przypadku gdy osoba uprawniona nie otrzymała alimentów albo otrzymała je w wysokości niższej od ustalonej w wyroku sądu, ugodzie sądowej lub ugodzie zawartej przed mediatorem lub innym tytule wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd:
 - zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów, lub
 - informacji właściwego sądu lub właściwej instytucji o podjęciu przez osobę uprawnioną czynności związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą albo o niepodjęciu tych czynności, w szczególności w związku z brakiem podstawy prawnej do ich podjęcia lub brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą, jeżeli dłużnik zamieszkuje za granicą;
- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę utraty dochodu oraz wysokość i rodzaj utraconego dochodu;
- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny oraz liczbę miesięcy, w których dochód był uzyskiwany – w przypadku uzyskania dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;
- dokumentów, w tym oświadczenia, określającego datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu – w przypadku uzyskania dochodu po roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy;

WAŻNE: oświadczenia dotyczące dochodów nieopodatkowanych oraz wielkości gospodarstwa rolnego **za poszczególnych członków swojej rodziny, składa, czyli wypełnia i podpisuje, osoba wnioskująca o świadczenie.**

W przypadku, gdy okoliczności sprawy mające wpływ na prawo do świadczeń wymagają potwierdzenia innym dokumentem niż wymienione powyżej, podmiot realizujący świadczenie może domagać się takiego dokumentu.

Dodatkowe dokumenty do wnioskowanych świadczeń wymagane do potwierdzenia okoliczności dotyczących członków rodziny:

- oświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły w przypadku gdy dziecko ukończyło 18 rok życia lub do szkoły wyższej albo oświadczenie o uczęszczaniu do szkoły wyższej w przypadku osoby uczącej się lub osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli osoba uczy się w szkole wyższej;
- odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną lub odpis protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną;
- odpis zupełny lub skrócony aktów zgonu rodziców lub odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty lub odpis protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody sądowej, lub odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu orzekającego rozwód lub separację albo odpis zupełny lub skrócony aktu zgonu małżonka lub rodzica dziecka – w przypadku osoby samotnie wychowującej dziecko;
- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka – w przypadku gdy ojciec jest nieznan;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu oddalającego powództwo o roszczenia alimentacyjne;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu zobowiązującego jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka;
- odpis orzeczenia sądu wskazującego na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;
- odpis prawomocnego postanowienia sądu orzekającego przysposobienie lub zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka;
- orzeczenie sądu o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka;
- zaświadczenie pracodawcy albo oświadczenie o terminie i okresie, na jaki został udzielony urlop wychowawczy, oraz o co najmniej sześciomiesięcznym okresie pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego;
- oświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły poza miejscem zamieszkania;
- zaświadczenie albo oświadczenie potwierdzające tymczasowe zameldowanie ucznia poza miejscem zamieszkania;

- zaświadczenie albo oświadczenie potwierdzające okoliczność nieponoszenia opłaty za pobyt członka rodziny w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie,
- zaświadczenie lekarskie lub wystawione przez położną potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu;
- inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych.

III. Wybrane przepisy, które mają zastosowanie do przyznawania świadczeń – podstawowe definicje, kryteria.

- świadczenia rodzinne.
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

Słowniczek – objaśnienie pojęć ustawowych, na które należy szczególnie zwrócić uwagę:

- **dziecko** – oznacza to dziecko własne, dziecko przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, dziecko znajdujące się pod opieką prawną lub dziecko umieszczone w domu pomocy społecznej ;
- **niepełnosprawne dziecko** – oznacza to dziecko w wieku do ukończenia 16. roku życia legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- **opiekun faktyczny dziecka** – oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka;
- **osoby pozostające na utrzymaniu** – oznacza to członków rodziny utrzymujących się z połączonych dochodów tych osób;
- **osoba samotnie wychowująca dziecko** – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;
- **instytucja zapewniająca całodobowe utrzymanie** – oznacza to dom pomocy społecznej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, areszt śledczy, zakład karny, szkołę wojskową lub inną szkołę, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;
- **dochód** – oznacza to, po odliczeniu kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób:
 - przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - dochód z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
 - inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych:
- **dochód rodziny** – oznacza to sumę dochodów członków rodziny;
- **dochódzie członka rodziny** – oznacza to przeciętny miesięczny dochód członka rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy /świadczeniowy, z zastrzeżeniem sytuacji gdy mają zastosowanie przepisy o utracie /uzyskaniu – dochodu;
- **dochódzie osoby uczącej się albo dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego** – oznacza to przeciętny miesięczny dochód uzyskany w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy, z zastrzeżeniem sytuacji gdy mają zastosowanie przepisy o utracie / uzyskaniu dochodu.

Ustalanie dochodu.

W przypadku gdy organy prowadzą postępowania w sprawie o:

- świadczenia rodzinne
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

brany jest pod uwagę przeciętny miesięczny **dochód członków rodziny osiągnięty w roku kalendarzowym** poprzedzającym okres zasiłkowy/świadczeniowy:

2020/2021 to **rok 2019**

2020/2021 to **rok 2020**

z uwzględnieniem dochodów **uzyskanych i utraconych w tym roku lub po tym roku.**

W sytuacji ubiegania się bądź pobierania świadczeń rodzinnych lub świadczeń z funduszu alimentacyjnego obowiązują takie same przepisy dotyczące utraty lub/i uzyskania dochodu.

Za okoliczności powodujące utratę lub uzyskanie dochodu uznaje się odpowiednio:

- uzyskanie prawa do urlopu wychowawczego lub jego zakończenie;
- utratę lub uzyskanie zasiłku albo stypendium dla bezrobotnych;
- utratę lub uzyskanie zatrudnienia albo innej pracy zarobkowej;
- utratę lub uzyskanie zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także emerytury albo renty, renty rodzinnej, renty socjalnej lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. poz. 303),
- utratę lub uzyskanie zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego albo zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia albo innej pracy zarobkowej;
- wykreślenie z rejestru pozarolniczej działalności gospodarczej lub zawieszenie jej wykonywania w rozumieniu art.16b ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub art. 36 aa ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych bądź rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej lub wznowienie jej wykonywania po okresie zawieszenia w rozumieniu art. 16 b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub art. 36 aa ust. 1 ustawy z dnia 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych.
- utratę zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń lub utratę świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych;
- utratę lub uzyskanie świadczenia rodzicielskiego;
- utratę lub uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- utratę lub uzyskanie stypendium doktoranckiego określonego w art. 209 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce .
- za utratę uważa się również obniżenie wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub obniżeniem dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z powodu przeciwdziałania COVID-19 (na podstawie art. 15oa ustawy z dnia 2 marca 2020 o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych),
- utratę lub uzyskanie dodatku solidarnościowego przyznanego na podstawie ustawy o dodatku solidarnościowym przyznawanym w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID 19.

WAŻNE: Przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu nie stosuje się do dochodu z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej i dochodu z tytułu wykreślenia z rejestru lub rozpoczęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, jeżeli członek rodziny, osoba ucząca się lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego utracili dochód z tych tytułów i w okresie 3 miesięcy licząc od dnia utraty dochodu uzyskali dochód u tego samego pracodawcy lub zleceniodawcy lub zamawiającego dzieło lub ponownie rozpoczęli pozarolniczą działalność gospodarczą.

Powyższa regulacja nie ma zastosowania do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Najczęściej występujące ustawowe przesłanki, które w przypadku gdy nie są spełnione powodują brak uprawnień do przyznania i pobierania:

- świadczeń rodzinnych uzależnionych od dochodu,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Prawo do ww. świadczeń nie przysługuje m.in. wtedy, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę przekracza odpowiednio dla danego świadczenia kwotę kryterium dochodowego, które aktualnie wynoszą:

▪ **świadczenia rodzinne uzależnione od dochodu:**

- zasiłek rodzinny wraz dodatkiem do zasiłku rodzinnego, przysługuje **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 674 zł oraz 764 zł** jeśli członkiem rodziny jest dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek rodzinny przysługuje również w przypadku przekroczenia ww. kryterium w oparciu o tzw. zasadę „złotówka za złotówkę”.

W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących danej rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych świadczeń, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny.

W przypadku gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługująca danej rodzinie, ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 20,00 zł, świadczenia te nie przysługują.

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, przysługuje **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922 zł**
- specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO), przysługuje **jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764 zł**

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje również w sytuacji przekroczenia wyżej wskazanego kryterium dochodowego o kwotę niższą lub równą kwocie odpowiadającej najniższemu zasiłkowi rodzinnemu przysługującemu w okresie na który jest ustalany (obecnie 95 zł), jeżeli przysługiwał w poprzednim okresie zasiłkowym. W przypadku przekroczenia dochodu w kolejnym roku kalendarzowym SZO nie przysługuje.

▪ **świadczenia z funduszu alimentacyjnego**

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł - kryterium obowiązujące od 1.10.2020 r.

W przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę, o której mowa wyżej, o kwotę nie wyższą niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, na który ustalane jest prawo do tego świadczenia, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie. W przypadku gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 100 zł, świadczenie nie przysługuje.

WAŻNE: Prawo do świadczeń:

- rodzinnych,
- świadczeń wychowawczych, **500+**
- z funduszu alimentacyjnego

nie przysługuje m.in. wtedy gdy dziecko/osoba ucząca się zostało/a umieszczone/a w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, tj. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, a także szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, **albo w pieczy zastępczej.**

WAŻNE: Prawo do świadczeń dla osób samotnie wychowujących dzieci:

- zasiłku rodzinnego wraz z dodatkiem do zasiłku rodzinnego,
- jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,

Ww. świadczenia na dane dziecko nie przysługują, jeżeli osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało ustalone, na rzecz tego dziecka od jego rodzica, świadczenie alimentacyjne na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, chyba że:

- rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje;
- ojciec dziecka jest nieznany;
- powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone;
- sąd zobowiązał jedno z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;
- dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach.

WAŻNE: Zbieg uprawnień do świadczeń.

W przypadku zbiegu uprawnień do następujących świadczeń:

- świadczenia rodzicielskiego lub
 - świadczenia pielęgnacyjnego, lub
 - specjalnego zasiłku opiekuńczego, lub
 - dodatku do zasiłku rodzinnego, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, lub
 - zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną – także w przypadku gdy świadczenia te przysługują w związku z opieką nad różnymi osobami.

IV. Świadczenia uzależnione od dochodu rodziny – rodzaje, przesłanki do przyznania świadczeń oraz przesłanki negatywne

1. Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego,
2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
3. Specjalny zasiłek opiekuńczy,
4. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

1. Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego (patrz również strona 3–11)

Zasiłek rodzinny przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się, tj. osobie pełnoletniej uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobie uczącej się, jeżeli uczy się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

W przypadku ukończenia przez dziecko szkoły wyższej w trakcie ostatniego roku studiów prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje do zakończenia tego roku studiów, nie dłużej niż do ukończenia przez to dziecko 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny m.in. nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko,
- członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Do zasiłku rodzinnego, w zależności od indywidualnej sytuacji rodziny mogą przysługiwać dodatki z tytułu:

- urodzenia się dziecka – **wniosek składa się do ukończenia przez dziecko pierwszego roku życia;**
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – **przysługuje osobie jeden dodatek w wysokości 400 zł miesięcznie niezależnie od liczby dzieci pozostających pod opieką:**
 - samotnego wychowywania dziecka;
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
 - rozpoczęcia roku szkolnego;
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem stałego zamieszkania.

2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (patrz również strona 7-12)

Jednorazowa zapomoga przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, **w wysokości 1.000 zł** na każde dziecko.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi **składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka**, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania.

Zapomoga, przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymogu tego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko). **Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.**

Jednorazowa zapomoga m.in. nie przysługuje, jeżeli:

- członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zapomoga, przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymogu tego nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko). **Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.**

4. Specjalny zasiłek opiekuńczy (patrz również strona 3–12).

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) **cięży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki** nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W przypadku gdy o specjalny zasiłek opiekuńczy ubiega się rolnik, małżonek rolnika bądź domownik, świadczenie to przysługuje odpowiednio:

rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego; małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa wyżej, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Specjalny zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę:
 - ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym,
 - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
 - legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osoba wymagająca opieki została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, w rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
- na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego (patrz również strona 3–12)

Postępowanie w sprawie o przyznanie świadczenia wszczyna się na podstawie wniosku o ustalenie prawa do świadczenia, złożonego wraz z wymaganymi dokumentami w urzędzie miasta lub gminy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

W przypadku, gdy świadczenie alimentacyjne dochodzone jest od dłużnika alimentacyjnego zamieszkałego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu składa się do organu właściwego łącznie z informacją sądu okręgowego lub właściwej instytucji o podjęciu przez osobę uprawnioną czynności związanych z wykonaniem tytułu wykonawczego za granicą albo o niepodjęciu tych czynności w szczególności w związku z:

- brakiem podstawy prawnej do ich podjęcia lub
- brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą.

Do wniosku należy dołączyć odpowiednio:

- oświadczenie o uczęszczaniu osoby uprawnionej do szkoły lub szkoły wyższej;
- orzeczenie sądu rodzinnego o ustaleniu opiekuna prawnego dla osoby uprawnionej,
- umowę zawartą w formie aktu notarialnego, w przypadku wniesienia gospodarstwa rolnego do użytkowania przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną;
- odpis podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną lub odpis postanowienia sądu o zabezpieczeniu powództwa o alimenty na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną, lub odpis protokołu zawierającego treść ugody sądowej lub odpis zatwierdzonej przez sąd ugody zawartej przed mediatorem lub innego tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, zobowiązujących do alimentów na rzecz osób w rodzinie lub poza rodziną;
- zaświadczenie organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o bezskuteczności egzekucji alimentów zawierające informację o stanie egzekucji, przyczynach jej bezskuteczności oraz o działaniach podejmowanych w celu wyegzekwowania zasądzonego świadczenia alimentacyjnego albo oświadczenie o bezskuteczności egzekucji alimentów;
- inne dokumenty i oświadczenia potwierdzające spełnienie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku.

Osoby uprawnione do świadczeń z funduszu alimentacyjnego to osoby uprawnione do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd (tj. wyroku lub ugody, zabezpieczenia powództwa o alimenty), jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:

- do ukończenia 18 roku życia;
- w przypadku, gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia 25 rż.;
- w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

W przypadku ukończenia przez osobę uprawnioną szkoły wyższej w trakcie ostatniego roku studiów prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje do zakończenia tego roku studiów, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę uprawnioną 25 roku życia.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- zawarła związek małżeński.

WAŻNE: Osoby korzystające ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie są uprawnione do pobierania alimentów zarówno od dłużnika jak i od komornika sądowego. W przypadku, **gdy osoba uprawniona do świadczeń z funduszu alimentacyjnego otrzymała w okresie pobierania tych świadczeń alimenty zaległe lub bieżące od komornika sądowego bądź od dłużnika, wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego są nienależnie pobrane i podlegają zwrotowi wraz z odsetkami za opóźnienie.**

V. Świadczenia, które nie są uzależnione od dochodu.

1. Świadczenie rodzicielskie,
2. Zasiłek pielęgnacyjny,
3. Świadczenie pielęgnacyjne,
4. Zasiłek dla opiekuna,
5. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
6. Świadczenia wychowawcze,

4.000 zł.

500+

1. Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie przysługuje z tytułu urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie, osobom niemającym prawa do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli osoba składająca wniosek o to świadczenie pobrała już na to dziecko zasiłek macierzyński albo jeżeli skorzystała z przedłużenia okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- matce albo ojcu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10 roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10 roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10 roku życia.

Ojciec dziecka będzie uprawniony do świadczenia rodzicielskiego, w przypadku:

- skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okresu rodzicielskiego po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia, zasiłku lub uposażenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;
- śmierci matki dziecka;
- porzucenia dziecka przez matkę.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, od miesiąca objęcia dziecka opieką, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego został złożony **w terminie 3 miesięcy**, licząc od dnia urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej od dnia objęcia dziecka opieką.

Termin 3 miesięcy na złożenie wniosku przez ojca dziecka jest liczony od dnia skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, śmierci matki dziecka lub porzucenia dziecka przez matkę.

W przypadku złożenia wniosku po terminie, nie później jednak niż w okresach, o których mowa poniżej, prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- **52 tygodni** – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- **65 tygodni** – w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- **67 tygodni** – w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- **69 tygodni** – w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- **71 tygodni** – w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje od dnia:

- porodu – w przypadku matki lub ojca dziecka;
- objęcia dziecka opieką, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia – w przypadku opiekuna faktycznego dziecka lub rodziny zastępczej;
- przysposobienia dziecka, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia – w przypadku osoby przysposabiającej dziecko.

W razie urodzenia dziecka przez kobietę pobierającą zasiłek dla bezrobotnych w okresie, o którym mowa w art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, lub w ciągu miesiąca po jego zakończeniu, lub w okresie przedłużenia zasiłku dla bezrobotnych na podstawie art. 73 ust. 3 tej ustawy, świadczenie rodzicielskie przysługuje jednemu z rodziców w wysokości różnicy między kwotą świadczenia rodzicielskiego, a kwotą pobieranego przez kobietę zasiłku dla bezrobotnych pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych.

Osobie uprawnionej do świadczenia rodzicielskiego przysługuje:

- w tym samym czasie jedno świadczenie rodzicielskie bez względu na liczbę wychowywanych dzieci;
- jedno świadczenie rodzicielskie w związku z wychowywaniem tego samego dziecka.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli:

- co najmniej jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka lub rodzina zastępcza, otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego;
- dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej – w przypadku rodziców dziecka lub osoby, która przysposobiła dziecko;
- osoba ubiegająca się o świadczenie rodzicielskie lub osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie sprawuje lub zaprzestała sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki;
- w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- osobie ubiegającej się o świadczenie rodzicielskie przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

2. Zasiłek pielęgnacyjny (patrz również strona 3;5)

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli **niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia**.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie tj. domu pomocy społecznej, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, a także szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie,
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie innych ustaw,
- jeżeli członkowi rodziny za granicą przysługuje świadczenie na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją osoby, na którą jest składany wniosek, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba ubiegająca się jest obowiązana niezwłocznie powiadomić podmiot wypłacający zasiłek pielęgnacyjny o każdej zmianie mającej wpływ na prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, w tym również o przypadku wyjazdu osoby uprawnionej lub członka rodziny tej osoby poza granicę Rzeczypospolitej Polskiej. Niepoinformowanie organu właściwego prowadzącego postępowanie w sprawie świadczeń rodzinnych o zmianach, o których mowa powyżej, może skutkować powstaniem nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, a w konsekwencji – koniecznością ich zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Osobie, której przyznano dodatek pielęgnacyjny za okres, za który wypłacono zasiłek pielęgnacyjny, ZUS lub inny organ emerytalny lub rentowy, który przyznał dodatek pielęgnacyjny, **wypłaca emeryturę lub rentę pomniejszoną o kwotę odpowiadającą wysokości wypłaconego za ten okres zasiłku pielęgnacyjnego i przekazuje tę kwotę na rachunek bankowy organu właściwego.** Przekazanie kwoty odpowiadającej wysokości zasiłku pielęgnacyjnego uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.

3. Świadczenie pielęgnacyjne (patrz również strona 3–5)

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- matce albo ojcu;
 - opiekunowi faktycznemu dziecka;
 - osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności
- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, w przypadku **gdy spełnione są łącznie następujące warunki:**

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa wyżej, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę:
 - ma ustalone prawo do emerytury, renty (nie dotyczy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy)*, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym,
 - ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

* Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 26 czerwca 2019 r. (sygn. akt SK 2/17) orzekł, iż art. 17 ust. 5 pkt. 1 lit. a cyt. ustawy w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy jest niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

osoba wymagająca opieki:

- pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
- na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10 ustawy, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku gdy o świadczenie pielęgnacyjne ubiega się rolnik, małżonek rolnika bądź domownik, świadczenie to przysługuje odpowiednio:

- rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

4. Zasiłki dla opiekuna

Aktualnie zasiłek dla opiekuna **przysługuje wyłącznie** osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa za okresy od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. i w związku z tym organ właściwy ustalił prawo do zasiłku dla opiekuna na okres na jaki zostało wydane orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności osoby pozostającej pod opieką świadczeniobiorcy.

Organ ustalający prawo do zasiłku dla opiekuna na dalszy okres (w ramach kontynuacji orzeczeń) **wszczyna postępowanie na wniosek osoby zainteresowanej.**

- W przypadku upływu terminu, na który została wydana decyzja, w związku z utratą ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku dla opiekuna, w związku z uzyskaniem nowego orzeczenia, ustala się na jego wniosek;
- W przypadku, o którym mowa wyżej **prawo do zasiłku dla opiekuna przysługuje, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna został złożony w okresie 3 miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.** Prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- Prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się na czas nieokreślony, chyba, że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W przypadku wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na czas określony prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

Ustalając prawo do zasiłku dla opiekuna za okres od dnia 15 maja 2014 r., **jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego** określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. organ ustalający prawo do świadczenia **zwraca się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego**, na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej, **w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o zasiłek dla opiekuna.** Wywiad przeprowadza się w miejscu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną.

5. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu

4.000 zł.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Świadczenie przysługuje:

- matce albo ojcu dziecka,
- opiekunowi prawnemu dziecka,
- opiekunowi faktycznemu dziecka.

Świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przyznaje się na to dziecko jednorazowo w wysokości 4.000 zł.

Jednorazowe świadczenie nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- jeżeli na dziecko przysługuje jednorazowe świadczenie lub świadczenie o charakterze podobnym do jednorazowego świadczenia za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Dokumenty wymagane do wniosku o świadczenie jednorazowe na dziecko.

- zaświadczenie lekarskie albo zaświadczenie wystawione przez położną, które potwierdza, że matka dziecka najpóźniej od 10 tygodnia ciąży była pod opieką lekarską. Wzór tego zaświadczenia określony jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży (Dz. U. z 2010 r. Nr 183 poz. 1234 ze zm.). Wymóg legitymowania się zaświadczeniem o pozostawaniu pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu, nie dotyczy opiekuna prawnego, opiekuna faktycznego i osoby, która przysposobiła dziecko.
- zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenia albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie powinno być wystawione przez lekarza z którym Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, albo lekarza, który jest zatrudniony lub wykonuje zawód w przychodni, z którą NFZ zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej. Obowiązujące przepisy nie przewidują sformalizowanego wzoru takiego zaświadczenia.

6. Świadczenie wychowawcze

Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka albo opiekuna prawnego dziecka albo dyrektora domu pomocy społecznej.

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

- **matce albo ojcu**, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca, z zastrzeżeniem, iż w przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia wychowawczego ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego,
- **opiekunowi faktycznemu dziecka**, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu opiekuna faktycznego, albo
- **opiekunowi prawnemu dziecka**, albo
- **dyrektorowi domu pomocy społecznej**, w przypadku umieszczenia dziecka w domu pomocy społecznej, chyba że inne osoby o których mowa wyżej, uczestniczą w opiece na dzieckiem i spełniają warunki uprawniające do otrzymania świadczenia wychowawczego.

Świadczenie przysługuje osobom, o których mowa wyżej do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Dokumenty wymagane do wniosku o świadczenie wychowawcze w zależności od sytuacji rodzinnej wnioskodawcy:

- zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka;
- odpis prawomocnego orzeczenia sądu orzekającego rozwód lub separację;
- orzeczenie sądu o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka;
- odpis orzeczenia sądu wskazującego na pozostawanie dziecka pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;
- inne dokumenty, w tym oświadczenia, potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.

Świadczenie wychowawcze nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko pozostaje w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- pełnoletnie dziecko ma ustalone prawo do świadczenia wychowawczego na własne dziecko;
- członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia wychowawczego, chyba, że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje obywatelom polskim i cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze, chyba, że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

VI. Prawo do świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami oraz cudzoziemców

Informacja dla cudzoziemców zamieszkałych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej

Świadczenia rodzinne przysługują cudzoziemcom:

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym;
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizej.
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:
 - zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub art. 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
- jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.
 - przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizej krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej .

Świadczenia rodzinne przysługują osobom, (...), jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Świadczenie wychowawcze przysługuje cudzoziemcom:

500+

- do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, **jeżeli zamieszkują z dziećmi** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, **jeżeli zamieszkują z dziećmi** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizej.
- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:
 - zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 lub 139o ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa na warunkach określonych w art. 139n ust.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
- jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nieprzekraczający 9 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

- przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 lub art. 151b ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - na podstawie wizej krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w związku z korzystaniem z mobilności krótkoterminowej naukowca na warunkach określonych w art. 156b ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres nieprzekraczający 6 miesięcy, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje osobom, wymienionym powyżej, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

WAŻNE:

Organ właściwy w przypadku wątpliwości dotyczących spełniania warunków do otrzymywania przyznanego świadczenia wychowawczego, **w szczególności warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może wezwać osobę otrzymującą świadczenie wychowawcze do osobistego udzielenia, w wyznaczonym terminie, wyjaśnień oraz informacji co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia wychowawczego**

Informacja dla osób, których członkowie rodziny przebywają poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 1 maja 2004 r. Polacy, przemieszczając się w granicach Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii uzyskali prawo do świadczeń rodzinnych w innych państwach członkowskich. Umożliwia im to koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego. Instytucją realizującą zadania z tego zakresu w odniesieniu do świadczeń rodzinnych na poziomie samorządu województwa jest wojewoda.

Świadczeniami rodzinnymi, których nie dotyczą przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego są:

- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – od 07.07.2008 r.;
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego – od dnia 1 maja 2010 r. dla obywateli Unii Europejskiej.

W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczeń rodzinnych/świadczenia wychowawczego lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami wojewodzie.

Zgodnie z unijnymi zasadami koordynacji systemów zabezpieczania społecznego świadczenia mogą być pobierane tylko w jednym Państwie Członkowskim.

Rozporządzenia Unii Europejskiej przewidują specjalne uregulowania prawne, w celu uniknięcia kumulacji praw do świadczeń i ustalają reguły pierwszeństwa w przypadku zbiegu uprawnień do ich pobierania w różnych państwach w tym samym okresie.

Przepisów związanych z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego nie stosuje się w przypadku wyjazdu poza granice Rzeczypospolitej Polskiej lub pobytu turystycznego, leczniczego lub związanego z podjęciem przez dziecko kształcenia poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Stosownie do powyższego informujemy, że realizacja zadań samorządu w zakresie:

- **pełnienia funkcji instytucji właściwej** w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczania społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Konfederacji Szwajcarskiej;
- **wydawania rozstrzygnięć, w tym decyzji, oraz przekazywania informacji drogą elektroniczną w sprawach** świadczeń wychowawczych oraz rodzinnych realizowanych w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

powierzona została wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia:

Dla mieszkańców Bydgoszczy oznacza to, że **od 1 stycznia 2018 r.** sprawy w powyższym zakresie są załatwiane w **Delegaturze Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu** przy ul. Stanisława Moniuszki 15-21.

VII. Pouczenia, oświadczenie, dodatkowe informacje.

- **W przypadku wystąpienia zmian w liczbie członków rodziny, uzyskania dochodu lub innych zmian mających wpływ na prawo do świadczeń, w tym na wysokość otrzymywanych świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i/lub świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna czy świadczenia „Dobry start” osoba uprawniona albo jej przedstawiciel ustawowy, jest obowiązana do niezwłocznego powiadomienia o tym organu właściwego wypłacającego świadczenia.**
- **Nienależnie pobrane świadczenia** rodzinne, świadczenie wychowawcze i/lub z funduszu alimentacyjnego oraz zasiłek dla opiekuna **podlegają zwrotowi wraz z należnymi odsetkami.**
- Zgodnie z art. 40 § 4 i 5 oraz art. 41 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.) **„Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej, innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej albo Państwie Członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba, że doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej. W razie niewskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych”.**
- **„W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu, w tym adresu elektronicznego. W razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pism pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny”.**
- **Osoby uprawnione do poniżej wymienionych świadczeń nie mogą być aktywne zawodowo w trakcie pobierania:**
 - specjalnego zasiłku opiekuńczego;
 - świadczenia pielęgnacyjnego;
 - zasiłku dla opiekuna;**w związku z tym należy niezwłocznie powiadomić organ je wypłacający o każdej zmianie w tym zakresie, ponieważ z dniem rozpoczęcia zatrudnienia lub innej pracy zawodowej prawo do przedmiotowych świadczeń nie przysługuje.**

Dodatkowe informacje

Opłaty:

Bez opłat.

Termin załatwienia sprawy:

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenia na nowy okres terminy załatwienia spraw określają zapisy ustaw:

- **o świadczeniach rodzinnych** z dnia 28 listopada 2003 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.);
- **o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci** z dnia 11 lutego 2016 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.); **500+**
- **o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** z dnia 7 września 2007 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 877 ze zm.)

W sprawach nieuregulowanych w powyższych ustawach stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.).

Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.

Jednostka odpowiedzialna:

Kompleksowa obsługa klienta

**Urząd Miasta Bydgoszczy
Wydział Świadczeń Rodzinnych
85-825 Bydgoszcz,
ul. Wojska Polskiego 65**

1. Referat Obsługi Mieszkańców,
2. Pierwszy Referat Świadczeń,
3. Drugi Referat Świadczeń,
4. Trzeci Referat Świadczeń,
5. Referat Świadczeń Opiekuńczych, Należności i Sprawozdawczości

**Sekretariat: telefon 52-58-56-700, 52-58-56-735
fax 52-58-58-921**

Szczegółowy wykaz telefonów dostępny jest w Oficjalnym Serwisie Bydgoszczy na stronie <http://www.bydgoszcz.pl/swiadczenia/o-nas/>

Tryb odwoławczy:

Odwołanie można wnosić do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Bydgoszczy, za pośrednictwem organu, który wydał decyzję w terminie 14 dni od jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

VIII. Wysokość świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego

- wysokość zasiłku rodzinnego, **wynosi miesięcznie:**
 - **95,00 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
 - **124,00 zł** na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18 roku życia,
 - **135,00 zł** na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, **wynosi 1000,00 zł;**
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, **wynosi 400,00 zł miesięcznie;**
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka, **wynosi 193,00 zł miesięcznie** na dziecko, **nie więcej jednak niż 386,00 zł na wszystkie dzieci.** W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej **wynosi 95,00 zł** miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, **wynosi:**
 - **90,00 zł miesięcznie** na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
 - **110,00 zł miesięcznie** na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 24. roku życia;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, **wynosi 100,00 zł** na dziecko;
- wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, **wynosi:**
 - **113,00 zł miesięcznie** na dziecko w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
 - **69,00 zł. miesięcznie** na dziecko w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej;
- wysokość jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się żywego dziecka, **wynosi 1 000,00 zł** na jedno dziecko;
- wysokość świadczenia rodzicielskiego **wynosi 1000,00 zł miesięcznie;**
- wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od dnia 1 listopada 2019 r. **wynosi 215,84 zł miesięcznie;**
- wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego od dnia 1 listopada 2018 r. **wynosi 620,00 zł miesięcznie**
- wysokość, świadczenia pielęgnacyjnego, **wynosi miesięcznie:**
 - od dnia 1 stycznia 2021 r. – **1 971, 00 zł.;**
- wysokość zasiłku dla opiekuna od dnia 1 listopada 2018 r. **wynosi 620,00 zł miesięcznie**

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują:

- w wysokości bieżąco zasądzonej kwoty alimentów, **nie więcej niż 500,00 zł miesięcznie.**

500+

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

- w wysokości **500,00 zł miesięcznie** na dziecko w rodzinie;

W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia wychowawczego” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc **świadczenia wychowawczego 500 + .**

I. Świadczenia dla osób niepełnosprawnych lub opiekujących się osobą niepełnosprawną.

- **Dodatek do zasiłku rodzinnego** z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – strona od 3 do 5; od 11 do 12;
- **Specjalny zasiłek opiekuńczy** – strona od 3 do 13;
- **Zasiłek pielęgnacyjny** – strona 3; 5; od 17
- **Świadczenie pielęgnacyjne** – strona od 3; 5; od 17 do 18;
- **Zasiłek dla opiekuna** – strona od 19;
- **Świadczenia wychowawcze** – strona od 3 do 4; od 20 do 26 **500+**

II. Świadczenia z tyt. urodzenia się dziecka i macierzyństwa.

- **Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka** – strona 3, od 6 do 12;
- **Świadczenie rodzicielskie** – Strona 3; od 15 do 16;
- **Świadczenia wychowawcze** – strona od 3 do 4; od 20 do 26; **500+**
- **Warunki nabywania prawa do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia** – strona 3: od 19 do 20; **4.000 zł.**